

Соколовська Людмила Михайлівна,
спеціалістка вищої категорії, викладачка-методистка
Житомирського агротехнічного фахового коледжу
lm.2012@ukr.net

СЕНСОРИКА ЩАСТЯ ТА ПОЕТИКА ПОВСЯКДЕННОСТІ В ЗБІРЦІ «МОЯ РАПСОДІЯ» ОЛЬГИ НОМЕРЧУК

Анотація. У статті проаналізовано художню специфіку категорії щастя в поезії Ольги Номерчук. Досліджено систему сенсорних образів, через які авторка вербалізує чуттєвий досвід ліричної героїні. Виявлено, що поетика повсякденності в збірці «Моя рапсодія» базується на філософії «малих справ» та усвідомленому проживанні миті. Доведено, що деталізація сенсорних відчуттів слугує інструментом гармонізації особистості та десакралізації поняття щастя, перетворюючи його на доступний елемент щоденного буття.

Ключові слова: сенсорика щастя, Ольга Номерчук, «Моя рапсодія», поетика повсякденності, сенсорний образ, емоційна парадигма.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. У сучасній літературознавчій науці особливої актуальності набуває вивчення «мовної картини світу» крізь призму емоційного та сенсорного сприйняття. В умовах глобальних суспільних викликів звернення до поетики повсякденності та «філософії малих справ» стає важливим інструментом психологічної реабілітації та формування ціннісних орієнтирів. Дослідження того, як через вербалізацію чуттєвого досвіду (смаку, зору, дотику, слуху) автор конструює стан щастя, має практичне значення для розуміння сучасної антропології та психології творчості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сенсорної поетики та «поетики миті» досліджували такі вчені, як Н. Копистянська, О. Галич та інші. Проте творчість Ольги Номерчук, чия дебютна збірка «Моя рапсодія» вийшла в 2024 році, ще не ставала об'єктом цілісного наукового аналізу. Дана розвідка є однією з перших спроб теоретичного осмислення емоційної парадигми її поезії.

Метою статті є дослідження специфіки художнього втілення категорії щастя через сенсорні образи повсякденності в збірці О. Номерчук «Моя рапсодія», зокрема в циклі «Хочеш бути щасливим – будь ним!» [2, с. 52–69].

Методи дослідження. У роботі використано описовий метод (для систематизації сенсорних образів), метод контекстуального аналізу (для з'ясування функціонування метафор) та герменевтичний підхід (для інтерпретації авторських інтенцій).

Виклад основного матеріалу дослідження. Поетичне світосприйняття Ольги Номерчук базується на принципі «рапсодійності» – вільного поєднання душевних поривів, життєвої мудрості та професійного обов'язку. Центральне місце в збірці посідає концепція щастя як результату свідомої внутрішньої роботи: «Хочеш бути щасливим – будь ним!».

Програмним у контексті сенсорного аналізу є вірш «Вбираю в себе кожну мить...» [2, с. 69]. Авторка вибудовує текст як процес накопичення емоційних «запасів», де лірична героїня виступає активним спостерігачем та акумулятором краси навколишнього світу. У поезії представлено широку палітру сенсорних відчуттів:

- візуальна рецепція: від масштабної «вічної блакиті» неба до дрібних «іскорок моря» та «зір на нічному тлі»;
- термічні та тактильні відчуття: авторка майстерно протиставляє «ніжне тепло» ранкового сонця «немилосердній» спеці опівдня, а подих вітру порівнює з «поцілунком дивовижним», що надає природним явищам інтимного, одухотвореного характеру;
- акустичні образи: «шепіт хвилі у півтімі», «дитячий сміх» та «дружні розмови» створюють звуковий фон гармонійного буття.

Завершальний акорд вірша – образ «павутини автотрас» – вписує сучасну динамічну реальність у канву вічних цінностей, підсумовуючи риторичним висновком: «Як мало треба нам для щастя!...».

Детальний аналіз поезії «Хочеш бути щасливим – будь ним!» дозволяє виокремити багаторівневу сенсорну систему, що формує емоційний каркас твору [2, с. 52]. Авторка вибудовує текст як антитезу між зовнішньою метушнею («не спіши по життю пробігти») та внутрішньою зосередженістю на моменті. Сенсорика щастя в цьому тексті реалізується через низку художніх образів:

- густаторні (смакові) та нюхові маркери: образ «на вустах запашна полуниця» та «матіоли вечірня краплина» переводить абстрактне поняття «щастя» в площину конкретних фізичних відчуттів. Це підкреслює ідею, що гармонія з собою починається зі здатності відчувати смак і аромат життя;

- акустична домінанта: авторка використовує музичну метафору – життя треба зіграти «по нотах». До цього ряду додається «спів пташини, почутий у лісі», що створює атмосферу затишку та природної чистоти;

- тактильні відчуття: контрастні образи «на долоні розтала крижина» та «поцілунок жаданий і теплий» передають мінливість і водночас цінність дотику. Крижина, що тане, символізує миттєвість часу, яку авторка закликає «розгледіти»;

- візуальна естетика: «колір зрілий в осінньому листі» вказує на вміння ліричної героїні бачити красу в кожному періоді буття, сприймаючи «кожну ноту» як життєву необхідність.

Філософський підтекст поезії полягає в тому, що щастя – це не мета, а процес уважного проживання «дрібниць». Побутові деталі (питання «Як ти?», очікування зустрічі) перетворюються на «зграї» смислів, без яких «і життя не буває». Таким чином, мова почуттів в О. Номерчук – це мова сенсорних відкриттів, де кожен колір, звук чи смак є кроком до самопізнання.

У поезії «Перезавантаження – ліки від спустошення» категорія щастя розглядається через стан спокою та відмови від соціальних масок [2, с. 62]. Авторка використовує кінестетичні образи: «кермо затиснути і забути стомлення», «швидкість кроків стишити». Щастя тут постає як можливість «запростоволоситись – без чинів і статусу», що є формою емоційного звільнення. Стан щастя інтерпретується як «пауза», необхідна для відновлення внутрішнього ресурсу в буремному світі.

Вірш «Так хочеться сховатись у духмяності...» посилює ольфакторну (нюхову) лінію аналізу [2, с. 68]. Образ «трояндово-щасливого раю» та «п'яного духу пахощів» створює атмосферу ідеалізованого простору, де лірична героїня прагне «зловити літа мить». Це класичний прояв поетики повсякденності, де щастя – це втеча від «вічності, відчаю й жалю» у конкретну мить споглядання природи.

Висновки. Дослідження показало, що сенсорика щастя у творчості Ольги Номерчук є інструментом гармонізації особистості. Через деталізацію смакових, зорових та тактильних відчуттів авторка десакралізує поняття щастя, роблячи його доступним у повсякденному житті. Перспективи подальших розвідок полягають у дослідженні кольорової палітри збірки як засобу вираження патріотичних почуттів.

Список використаних джерел

1. Літературознавчий словник-довідник / за ред. Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів, В.І. Теремок. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 237 с.
2. Номерчук О.І. Моя рапсодія: поезії. Житомир: ФОП Гембарський О.П., 2024. 128 с.
3. Шапочка К.А. Поняття «сенсорна лексика» в лінгвістичному аспекті. Мова і культура. 2012. Випуск 15. Т.3 (157). С. 221–224.